

ULUSLAR ARASI POLİTİKA-I

ULİ201U

KISA ÖZET

ÜNİTE 1: ULUSLARARASI POLİTİKANIN TEMEL KAVRAMLARI VE METODOLOJİSİ

ULUSLARARASI POLİTİKANIN TANIMI

Uluslararası politika, başta devlet olmak üzere, uluslararası sistemde tanımlı temel aktörlerin birbirleri ile girdikleri politik ilişkileri inceleyen bir alt disiplindir. Otuz Yıl Savaşları'nı sona erdiren 1648 (Westphalia Antlaşması) ulus devletin kuruluşu açısından bir milat olarak kabul edilir. Devlet, sınırları belirlenmiş bir ülke üzerinde, yerleşik bir insan topluluğunun egemenlik yetkisine sahip bir iktidar tarafından yönetilmesi ile ortaya çıkan politik bir kurumdur. Jean Bodin, Devlet Üzerine Altı Kitap isimli eserinde egemenlik kavramını şöyle tanımlamıştır: bütün vatandaşlar ve tebaa üzerinde kanunla kısıtlanmayan, sınırsız, mutlak ve en üstün iktidardır. Egemenlik kavramıyla birlikte devlet ve vatandaşlar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ihtiyacıyla *Uluslararası Hukuk* kuralları Hugo Gratius tarafından ortaya atılmıştır.

Grotius diplomatların akredite oldukları devletlerde yargı bağımsızlığına sahip olmaları gerektiğini öne sürmüştür. Bu ilke, diğer tüm diplomatik kuralların da şekillendiği *1815 Viyana Kongresi* ile bir uluslararası hukuk normu hâline gelmiştir. Diplomasi uluslararası müzakere ve ilişkilerin temsilciler aracılığıyla yürütülmesinin yanında bu ilişkileri analiz eden bilimdir. Niccolo Machiavelli, Francesco Guiccardini, Hugo Grotius, Richelieu, Abraham de Wicquefort, François de Callieres ve Ernest Satow diplomasiinin gelişmesine katkı sağlayan düşünürlerdir.

TARİHSEL AÇIDAN ULUSLARARASI POLİTİKA

Westphalia Antlaşması ile egemenlik hakları tanınmış devletler Viyana Kongresi ile de aralarındaki ilişkilerin niteliğini belirleyerek Avrupa Uyumu adı verilen bir sistem oluşturmuşlardır. Bu sistemin ilkeleri; yasallık ve uluslararası iyi geçinmektir. 19.yy'da konferanslar yöntemi ile Avrupa kıtası içi sorunların bir kısmı tartışılarak sorunlar mevcut güç dengesine hâle gelmeden çözüme ulaştırılmıştır. Ancak bu uyum milliyetçiliğin ve liberalizmin yayılmasına engel olamadı. Polonya'da başlayan milliyetçilik isyanının Rusya tarafından kanlı yöntemlerle bastırılması Avrupa'da milliyetçilikler çağını başlattı.

- **Güç Dengesi Sistemi:** Avrupa'da 18 ve 19. Yy'da yaşanan; güçlerin birbirine yaklaşık olarak eşit olduğu ve bu sayede savaş riskinin en aza indirildiği sistemdir.

Uluslararası Politikanın Gelişiminde Kant, Hobbes ve Grotius Felsefeler

ABD başkanı Woodrow Wilson tarafından ileri sürülen ilke uluslararası politikanın gelişiminde bir dönüm noktasıdır. 1.Dünya Savaşı sonrası yenedünya düzeni Kantçı görüşlerin hâkim olacağı idealist ilkeler üzerine kuruldu.

- İnsan insanın kurdudur sözüyle tanınan Thomas Hobbes materyalist bir düşünürdür. İngiltere'de iç savaş döneminde yaşadıkları nedeniyle politikada kötümser bir gerçekliği temsil eder.
 - Leviathan ismini verdiği eseri politika biliminin ilk denemelerinden biridir.
 - Hobbes'e göre insan doğa durumunda savaş halindedir. İnsanlar arasındaki savaşı bitirmek için güçlü bir devlete ihtiyaç vardır.
 - Devletler egemenlik ve bağımsızlıklarından vazgeçmeyeceği için uluslararası alan daima anarşik kalacaktır.
 - Hobbes uluslararası politikada Realist teorinin öncülerindedir.
- Immanuel Kant;

- Uluslararası politikada idealizmin öncüsü sayılmıştır.
- Hobbes'ın aksine Kant'a göre insan iyilik arayışındadır ve devlet de barışı arar.
- Barış ancak hukuk zemininde oluşturulabilir. Kimi düşünürler uluslararası politikada geliştirilen teorilerin kökenlerini Hugo Grotius'un akıcılığında ararlar. İnsancıl hukukun ve 1999'da pek çok devlet tarafından kabul edilen Roma Statüsü ile insanlık tarihinde ilk defa daimi bir Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin kurulabilmiş olması gibi gelişmeler Grotius'un görüşlerini doğrular niteliktedir.

İKİ SAVAŞ ARASINDA ULUSLARARASI POLİTİKA

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1919 Paris Barış Konferansı'nda barışın devamlılığı, çıkabilecek sorunların hukuk kurallarıyla çözümü için bir kurumun oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu amaçla 10 Ocak 1920'de İsviçre'de Milletler Cemiyeti kuruldu. Cemiyet, Grotius'un haklı savaş ilkesine saygı göstererek, sözleşmeyi imzalamış olan ülkelerin savaşa başlamadan önce Cemiyet tarafından geliştirilecek barışçı önerileri dikkate almalarını bir zorunluluk hâline getiriyordu. Cemiyet sözleşmesini ihlal eden devlet için ticari ve finansal yaptırımlar uygulanacaktı. Tüm bu iyimser gelişmelere rağmen 1929 yılında ABD'de ortaya çıkan ekonomik krizin etkisi bütün dünyayı sarmaya başlayınca, işgaller ve adaletsiz anlaşmalar ortaya çıktı ve İkinci Dünya Savaşı patlak verdi.

BİR AKADEMİK DİSİPLİN OLARAK ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN DOĞUŞU VE METODOLOJİSİ

Edward Hallett Carr'ın 1939 yılında yayınladığı Yirmi Yıl Krizi isimli kitabı politika biliminden bağımsız olarak uluslararası ilişkilerin bir akademik disiplin olarak ortaya çıkışını gösterir. Uluslararası ilişkiler akademik disiplin olarak idealizm-realizm tartışmalarından doğmuştur. Carr bu tartışmayı başlatan fikir babası olarak kabul edilse de idealizmin eksikliklerini eleştirmekten öteye gidememiştir. Uluslararası ilişkilerde Realist teorinin gerçek kurucu babası Hans J. Morgenthau'dur. Uluslararası Politika adlı kitabında klasik realizmin ilkelerini saymıştır. Morgenthau'dan sonra Nickolas Spykmen ve George F. Kennah da klasik realizme katkıda bulunmuştur. Klasik realizmin kavramları: Güç, çıkar, bekâ ve anarşi.

- **Güç**, aralarında ilişki bulunan iki varlıktan birinin diğerine, istemese dahi bir şeyi yaptırabilme becerisidir. Güç asker ve silah sayısı yahut zenginlik gibi maddi kaynaklı olabileceği gibi; prestij, ideoloji veya din gibi maddi olmayan kaynaklara da dayanabilir.
- **Bekâ**, devletin varlığını koruması ve yaşamını devam ettirmesidir.
- **Anarşi**, devletin üzerinde, ona emredici bir üst otoritenin bulunmaması anlamına gelir.

ULUSLARARASI POLİTİKADA METODOLOJİK TARTIŞMA

Günümüze kadar uluslararası politikanın gelişimine katkıda bulunan tartışma kuşakları şöyle sıralanabilir:

1. Klasik Realizm-İdealizm tartışması: 1930'lar
2. Gelenekselcilik-Davranışçılık tartışması: 1960'lar
3. Neorealizm-Neoliberalizm tartışmaları: 1980'ler
4. Rasyonalist teoriler-Reflektivist teoriler tartışması: 1990'lar

Rasyonalizm: Doğruya tüm dogmaları bir kenara bırakarak ancak akıl yolu ile ulaşılabileceğini savunan felsefi görüş.

Reflektifimi: Doğa bilimlerinde kullanılan metotlarının sosyal bilimlerde kullanılmasına karşı olan bilimsel yaklaşım. Klasik Realizm ve idealizm devletlerin mutlak bir egemenliğe sahip olduklarına ve aralarındaki ilişki sonucu ortaya çıkan sistemin anarşik doğasına işaret eder.

Karl Deutsch, David Singer, James Rosenau ve Morton Kaplan'ın öncüsü olduğu davranışsalcılara göre gelenekselci yaklaşım uluslararası politikada meydana gelen olayları betimleme, açıklama ve tahmin yoluyla ele almakta ve böylece özne yorumlara ulaşmaktadır. Kantitatif (ölçerek elde edilen değer) veriler kullanılarak ve değişkenleri sayısallaştırarak formel hipotezlere ulaşmak davranışsalcılar için çok önemlidir. Davranışçı ekolden David Singer 1961 yılında kaleme aldığı "Uluslararası ilişkilerde Analiz Düzeyi Sorunu" isimli makalesinde, disiplinin nasıl incelenmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Analizin hangi düzeyde yapılacağını belirlemek; akademik çalışmada hangi verilerin kullanılacağı, hangilerinin göz ardı edileceğinin belirlenmesini sağlar. Holsti ve Frankel uluslararası ilişkiler incelemesinin birey, devlet ve sistem olarak üç analiz düzeyinde yapılabileceğini belirtir. Rosenau'ya göre ise ulusal, bölgesel ve küresel olmak üzere üç analiz düzeyi vardır.

SOĞUK SAVAŞ VE SONRASINDA ULUSLARARASI POLİTİKA

İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan yenedünya uluslararası politikada gevşek çift kutuplu sistem olarak tanımlanmaktadır

- **Gevşek Çift Kutuplu Sistem:** Uluslararası sistemde iki güçlü devlet ve o iki devletin çevresinde kümelenmiş değişik güç düzeylerinde devletlerin bulunduğu yapıdır. Sistemin oluşturan iki kutup içinde hiyerarşik yapının zayıf olduğu, bir takım devletlerin bağımsız kalabildiği, ancak yine de iki büyük güç ve onun çevresinde kutuplaşmış devletlerden oluşan sistemdir.
- **Bağılantısızlar Hareketi:** Soğuk Savaş döneminde ABD yahut SSCB tarafında kutuplaşmayı reddeden ve genel olarak gelişmekte olan ülkelerin bir araya geldiği oluşum. Hindistan başbakanı Nehru, Mısır devlet başkanı Nasır, Yugoslavya devlet başkanı Tito ve Endonezya devlet başkanı Sukarno en önemli bağlantısız liderlerdir. 1970'li yıllarda Kenneth Waltz, Hedley Bull ve Robert Gilpin tarafından geliştirilen Neorealist teori uluslararası politikaya dair yapısalcı-sistemci bir analiz sunar. Neorealizm'de yapısal anlamda anarşik bir uluslararası sistemin var olduğu ve bahsi geçen sistemin tüm devletlerin etkileşimi ile ortaya çıkan bir yapı olduğu savunulmaktadır. Neorealizm, devletin uluslararası politikadaki temel aktör olma pozisyonuna tekrar vurgu yapmıştır. Neorealizmin bir diğer önemli katkısı hegemonya kavramıdır.
- **Hegemonya:** En güçlü devletin bütün sistem üzerinde kendi politik hâkimiyetini kurması, sürdürmesi ve koruması yolundaki arzudur. Soğuk Savaş dönemini en iyi resmeden teori olan Neorealizm ABD ve SSCB'nin bu dönemdeki politikalarını sistem içinde hegemonya oluşturma çabası olarak tanımlamıştır.

SOĞUK SAVAŞIN BİTİMİNDEN GÜNÜMÜZE ULUSLARARASI POLİTİKA

SSCB'nin Aralık 1991 tarihinde dağılması ile Soğuk Savaş sona erdi. Doğu Avrupa'da sosyalist rejimlerin çökmesi, Soğuk Savaş sona ermeden yeni teorik tartışmaların başlamasına neden olmuştur. Reflektivist olarak tanımlanan bu teoriler Eleştirel teori, Post-yapısalcılık ve Sosyal İnşacıdır. Bu teoriler rasyonel düşünceye bir eleştiri yaptıkları için genel olarak *eleştirel teoriler* olarak da adlandırılırlar. Bu teorilere göre sosyal gerçeklik, doğa gerçekliğinden farklı olarak onu anlayan ve yorumlayandan bağımsız değildir. Bu nedenle bu teoriler, anket, istatistik ya da kamuoyu yoklamaları gibi metotların sosyal bilimlere girmesini savunan yapısalcı eleştirinin aksine analizi yapanın yorumlamasını önemser. Reflektivist teoriler uluslararası politikanın sadece yukarıdaki analiz

düzeylei üzerinden değil; kimlikler, sosyolojik faktörler, aktörlerin birbirleri hakkındaki düşünceleri gibi etmenler üzerinden incelenmesi gerektiğini iddia eder.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle gevşek iki kutuplu sistem de sona ermiştir. ABD'nin en büyük hegomanik güç olarak kalmasının ardından AB'nin yanı sıra BRICS devletleri gibi bölgesel aktörler güç kazanmaya başlamıştır.

- **BRICS Devletleri:** Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Cumhuriyeti.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/uluslararasi-politika-i-ady212u?search=UL%C4%B0201U>